

„Svetlo sviati v tme, ale tma Ho nepohltila“(J 1,5)

Svetlo Pravoslávia

duchovný občasník pravoslávnej cirkevnej obce Banská Bystrica

číslo 33, rok 2012

Drahí bratia a sestry v Christu,

Pravoslávna Cirkev v českých krajinách a na Slovensku má v hlbokej úcte pamiatku svätého kniežaťa Rastislava, ktorý pozval v roku 862 na územie našich dnešných štátov svätých vierozvestov Cyrila a Metoda. Rok 2012, v ktorom pred 1150 rokmi došlo Rastislavove poslanstvo do Konštantínopolu a odovzdalo byzantskému imperátorovi Michalovi III.

žiadosť o vyslanie takýchto učiteľov, bol vyhlásený za rok svätého Rastislava. Pre tento Bohom požehnaný čin bol knieža Rastislav kanonizovaný.

Sväté knieža Rastislav zostal v pamäti Pravoslávnej cirkvi ako múdry vládca, ktorý pochopil, že Božie pravdy je možné prijať iba v zrozumiteľnej forme. Modliť sa k Bohu má potom právo každý národ, každý človek vo svojom rodnom jazyku. Svätý Rastislav sa stal vzorom ozajstného a verného kresťana, čo potvrdila aj jeho mučenícka smrť za Christa a za svoj slovanský národ.

V tomto čísle sme vám okrem iného pripravili článok aj o ňom, nech je pre nás všetkých príkladom, ako máme žiť.

S láskou v Christu Jana

Listy valaamského starca schiigumena Jána

Osemdesiatydeviaty list, 21. 8. 1954

Zvádza ťa, že niektorí kňazi konajú bohoslužby veľmi nedbalo, a že sa ti preto niekedy nechce ísť ani do chrámu. Vezd a silno ver, že sväté tajiny sa neuskutočňujú kvôli dôstojnosti kňaza, ale z milosti, lásky a Božej blahodate.

Uvediem ti príklad. K jednému pustovníkovi prišiel kňaz z najbližšieho chrámu a dával mu prijímať. Ktosi toho kňaza pred pustovníkom poohováral a preto ho ten neprijal. Kňaz odišiel. Zrazu pustovník počul hlas: „Privlastnili si ľudia môj súd“. To potom pustovníka priviedlo do zúrivosti, ale videl zlatú studňu, zlatú nádobu na zlatom motúze a vodu osobite dobrej hodnoty. Videl tam však malomocného, ktorý čerpal vodu a naplňoval ňou nádobu. Pustovník sa nemohol napiť, lebo tú vodu čerpal malomocný. Znovu počul hlas: „Prečo nepiješ tú vodu? Prečo sa staráš o to, kto čerpá tu vodu? On ju iba čerpá a nalieva do nádoby“. Pustovník sa spamätal, znovu k sebe prizval toho kňaza a prosil ho, aby mu dal sväté prijímanie tak, ako to bolo vždy pred tým (Paterik).

Nikdy neodsudzuj kňazov, oni zhrešia, oni sa pred Bohom budú zodpovedať v deň súdu. Radšej sa za nich pomodli a popros ich o ich sväté modlitby. Takto nás učia svätí Otcovia. Ty vidíš nedostatky kňazov, ale pozri sa na seba, aká si v chráme ty, a ako sa modlíš. Ved' býva aj tak, že celá bohoslužba prejde v rojčivých obrazoch o veciach tohto sveta!

Pane, daj mi poznať moje hriechy a neodsudzovať kňazov.

Deväťdesiaty list, 21.8.1954

...Pýtaš sa ma: „Prečo si Pán vybral na apoštolskú službu aj zradcu Judáša. Ved' vedel, že Ho zradí“. Náš um je veľmi ohraničený, my, hriešnici, nemôžeme pochopiť cesty Božie. Od Pána odstúpili piati apoštoli: Judáš Iškariotský zradca, Mikuláš, ktorý bol biskupom v Samarii, Figel v Efeze, Ermogen v Trácii a Dimas v Solúne. Všetci slúžili idolom.

Pán, samozrejme, všetko vie a predvída, ale vo Svojom milosrdenstve všetkých k sebe volá, nenarušujúc našu slobodnú vôľu, ktorú nám dal. Pán nám ako návod dal

prikázania, aby sme získali večnú blaženosť v budúcom živote, a tie prikázania svojvoľne bud' plníme, alebo nie. Závisí to už iba na našej vôli. Pán niekedy svojim osobitým zámerom zachraňoval niektorých, ako apoštola Pavla či ctihodnú Máriu Egypťskú a iných. Toto je vec Božej blahodate, pre nás hriešnych nie sú pochopiteľné cesty Božie. A preto ich netreba ani skúmať lebo to nie je pre nás osožné. Najlepším zo všetkého je ísť cestou plnenia Christovych prikázaní. Amen.

Deväťdesiatyprvý list, 28.8.1954

Tak nerozumne rozmýšľaš. Píšeš, že niet Boha, že smrťou človeka sa všetko končí, že niet záhrobného života. Toto všetko je ľudský výmysel.

Prorok Dávid povedal: „Hovorí nerozumný vo svojom srdci, niet Boha“, a Ty si sa s týmto nerozumným spolčila. Tak ľahkomyselne rozmýšľaš, a ja tak hlboko verím a utvrdzujem sa, že Boh je, že je budúci život, že sú večné muky pre hriešnikov a večná blaženosť pre spravodlivých. Ako je možné neveriť v Boha, keď všade, kde sa pozriem, pozorujem Božiu múdrosť a blaho. Ako je všetko múdro stvorené a ako je zharmonizovaná celá zemeguľa! Svätá Cirkev spieva: „Divné sú Tvoje skutky, Pane, všetko si svojou múdrosťou stvoril“. Divné sú Tvoje skutky Pane, všade, kde pozriem, všade vidím Tvoju stvoriteľskú ruku. Pozriem na slnko a vidím zlatý tanier, ktorý osvetľuje a zohrieva celú zemeguľu. A koľko je v lesoch zveri s osobitými vlastnosťami. Napríklad, taký kôň, aký je veľký a predsa slúži človeku. Pán ho stvoril, aby nám pomáhal. Alebo taká krava, ktorá človeku dáva preň tak výživné mlieko. A čo krotká ovečka, koľko dobra človeku robí, dáva nám teplý kožuch alebo ponožky a mnohé iné. Pozerám do vtáčieho kráľovstva, jednoducho zázrak, akí sú pekní a koľko je ich rôznych druhov. A koľko je v zemi rôznych červíkov či chrobákov. Sú aj také, čo v noci svietia ako ohník. Pozerám na mravca a divím sa jeho námahe, usvedčuje mňa lenivého. Alebo múdra včielka, z ranných kvietkov zbiera pre človeka tak sladký med. A keď sa pozrieš do vody, nájdeš tam osobitné vodné kráľovstvo, ved' aj tam koľko je rôznych druhov, a všetko žije a hýbe sa podľa Božieho určenia.

Vôbec ja veľmi milujem prírodu. Keď vojdem do lesa, udivujem ma každý stromček či vršok, a pozorujem Všemohúceho Tvorcu. Teraz myslím a divím sa, ako som sa ja dostal na tento Boží svet. Moje počatie prebehlo tak. Semeno môjho otca padlo do zeme matky mojej v podobe červíka, ktorý bol 9 mesiacov chovaný v útrobe mojej matky a nakoniec som sa začal podobať na človeka. Po 9 mesiacoch som podľa zákona prírody vyšiel z temnoty na biely svet. Pokrstili ma pravoslávny obradom. Ďakujem Bohu, že som pravoslávny. Bezpochyby verím v Boha, v Svätú Trojicu, verím v Bohorodičku vždy Pannu Máriu a všetkých svätých oslávených pravoslávnu Cirkvou. Verím všeobecným snemom, Svätému Písmu a všetkému, čo je v katechizme, verím vo všetko, čo nám dáva (káže) naša svätá pravoslávna Cirkev.

Hľa, čo je smutné. Naši pravoslávni nie všetci poznajú svoje pravoslávne učenie, sú váhaví a padajú do rôznych siekt a rozkolov. Oni biedni nevedia, že všetky herézy a sekty sú založené na hrdosti a autosugescii hovoriac: „my sme spasení“. Neprijímajú cele Písmo, ale vyberajú iba to, čo ospravedlňuje ich učenie. Jeden sektant mi povedal, že poznajú celé Písmo do bodky. No ja sa tomu ich poznaniu nedivím. Farizeji tiež poznali celé Písmo, no nežili podľa Písma a nepoznali pravdu, preto ukrižovali Pána.

Znovu sa vrátim k udivovaniu sa Božej múdrosti. V zime milujem mesačné noci, všade je úplne ticho, oblečiem si kožuch, kapce a teplú čiapku, vyjdem na dvor, vidím a udivujem sa nad Božou múdrosťou. Mesiac svieti, a koľko je na oblohe hviezd, celé nebo je nimi skráslené. Stále ďalej a ďalej je vidieť iba hviezdy a konca niet. Divné sú tvoje skutky, Pane, všetko si svojou múdrosťou stvoril!

Misionár akademik mi povedal: V Božom tvorení pod dňami máme rozumieť milióny rokov. Ó, biedny misionár. Veľmi slabého si predstavuješ Všemohúceho Stvoriteľa pripisujúc mu milióny rokov. Tvoj úsudok hovorí tak, ale ja verím tomu, ako povedal Pán: „bol večer a bolo ráno, deň prvý“, teda chápať dňami a nie miliónmi. Lebo Pán povedal: „A tak sa stalo“. Slovom oddelil vodu od zeme, vody so šumom prešli na určené miesta, vznikli moria a rieky, na celom svete sú teplé vody aj chladné pramene. Pán povedal: „Nech bude les“, a na celom svete je les v dokonalej podobe, na severe taký, na juhu zase iný, ktorý postupne rastie. Takto boli aj vtáky stvorené Božím slovom. Zrazu sa rozleteli po celom svete v rôznych druhoch, a všetko tvorenie prebiehalo tak, ako je povedané v Biblii. Čím viac skúmam prírodu, tým viac sa divím a poznávam Všemohúceho stvoriteľa. Vedecky som neštudoval, ani som vedu nečítal, napísal som tieto riadky tak, ako to cítim, a na základe toho, čo som prečítal v Písme. Môj život už prešiel, veď sa mi minul osemdesiaty druhý rok.

Smrť je nevyhnutný zákon, celé ľudské pokolenie od Adama až do druhého príchodu prejde do iného sveta, a telá na Boží pokyn vstanú z mŕtvych. Aj tie telá, ktoré spaľujú, tiež vstanú, nepochybujem o tom. U Boha je všetko možné. A tento prekrásny svet bude časom zničený, ako je povedané v Písme.

Ľudstvo je tak prízemné! Vôbec zabudlo, že tento náš život je cesta do večnosti a prípravou na ňu. Zmieta sa v tomto údolí náreku. A málo stretneš takých, s ktorými môžeš porozprávať o jedinom na potrebu. Možnože už národ svojím životom podišiel k druhému príchodu Spasiteľa, ako k potope sveta.

Deväťdesiaty druhý list, 30.8.1954

Christos medzi nami!

...Píšeš, že aj v kelii žijúc možno veľa nahrešiť, starajúc sa viac o svet a rozptyľovať sa ním. Je to pravda, samozrejme, aj príkladov je mnoho. Podstatou mníšstva je samota. Svet je pre svetských a mníšstvo pre mníchov. Všetko musí byť na svojom mieste. V súčasnosti však monastiersky život tečie iným korytom. Na starom Valaame schimnici žili samostatne a materiálne nič nerobili, iba sa zúčastňovali na všetkých bohoslužbách a modlili sa vo svojich keliách každý, ako vedel. No teraz ma schima netrápi, že pracujem a cestujem do miest, a že hocikde pre ľudskú chorobu sa potknem, môj duchovný rozum sa tomu nediví. Svätý Lestvičník hovorí: „nediv sa tomu, že padneš hoci aj každý deň, ale neodstupuj z Božej cesty, ale mužne na nej stoj. Bezpochyby anjel, ktorý ťa chráni, bude si vážiť tvoje trpenie“. Tento výrok svätého Otca som uviedol, aby sme nezúfali, ak nami otrasie nejaká cnosť. Divný je Boh vo svojich svätých.

Deväťdesiatytretí list, 10.10.1954

...Žijem a stonám. Pre moje slabé srdce opúchajú mi nohy, ale slúžim, chystám sa slúžiť celý týždeň, za dva týždne príde na mňa rad. Človek je chudák, v mladosti ho mučia vášne a v starobe choroby. Môj život sa blíži k prechodu do druhého lepšieho sveta, kde niet ani plaču, ani náreku. Ale umieranie je hrozné, veď je to nevidaná vec. Strach zo smrti majú všetci, hovorí Lestvičník.

Náš monastiersky život ešte ako tak beží, celé bratstvo už poriadne zostarło. S Božou pomocou sme letné práce na poli ukončili úspešne. Aj keď leto bolo chladné, s prácou sme sa dobre vyrovnali, možno lepšie ako roľníci. Hoci mnísi zostarli, sú zvyknutí na námahu.

No X., už si viac s vami neposedím za stolom pri čajíku a neporozprávam o jedinom na potrebu. Ale nádejam sa, že sa uvidíme v budúcom živote. Snažte sa plniť evanjeliové prikázania, ja sa tiež snažím, a ako ľudia uvedomme si svoje choroby a kajajme sa, aby nás Pán svojim milosrdenstvom učinil hodnými stretnúť sa v budúcom živote. Ak na teba diabol privedie zúfalé myšlienky, odožeň ich modlitebným bičom, lebo je veľmi bezočivý, a stále napáda tých, čo sa snažia duchovne žiť. Svätí Boží ľudia zažili také hrôzy, že o nich nechceli ani napísať. Napokon jeho zlá vôľa je ohraničená, nakoľko mu to Pán dovolí, nakoľko nás pokúša, ponúkajúc rôzne myšlienky, ktoré naša svojvôľa môže prijať, alebo, samozrejme, s Božou pomocou nemusí prijať.

pokračovanie nabudúce

preložil: prot. Marek Ignacik

Svätý Rastislav

- Svätý Rastislav je panovníkom, ktorý položil pevné základy nášho duchovného života a kultúrnej samostatnosti, základy, ktoré pretrvali cez ťažké dejinné skúšky až do dneška. Je pozoruhodnou postavou ako vojak, diplomat, politik, a bol aj dobrým kresťanom, nikde sa o ňom nepíše, žeby bol roztopašný. Nemôžeme zabudnúť na kresťanské svedectvo osvieteného vladára Rastislava, o ktorom plným právom platia slová svätého apoštola Pavla: “Ved’ je služobníkom Božím tebe k dobrému“ (Rím 13,4). Nepriazňou doby bol tento kresťansky prostý a svetlom pravého poznania osvietený moravský vladár zabudnutý, hoci všetci vladári, ktorí dovedli k svojim národom kresťanskú vieru a kultúru, boli zaradení k zboru Božích vyvolených, z ktorých vyžaruje svätosť Christa Bohočloveka.
- Keď sa knieža svätý Rastislav ujal vlády niekedy v roku 846 po prvom veľkomoravskom kniežati Mojzírovi, bola krajina, zahŕňajúca moravské a slovenské kmene slovanského ľudu, už zjednotená a na západe sa otvárala českým kmeňom, ktoré sa neskôr stali jej súčasťou. České kniežatstvo navážovalo na Veľkú Moravu a prijímalo z nej kresťanstvo v jeho slovanskej, cyrilometodskej podobe. Na severe a na východe Morava hraničila, lemovaná širokými lesmi a horami Jeseníkov, Beskyd a Tatier s poľskými a ruskými kmeňmi, na juhovýchode s bulharským kráľovstvom. Na tieto susedné slovanské kmene myslelo moravské knieža taktiež, keď uvažovalo o najvhodnejšej zvesti kresťanskej viery, ktorá by sa dostala najprv na Moravu a neskôr aj k nim, “aby všetky slovanské národy, vidiac“, ako bude na Morave hlásané Božie slovo v slovanskom jazyku, “pripodobnili sa nám“.
- Rastislavova krajina bola doširoka otvorená na juh, kde tvoril jej prirodzenú hranicu a prírodnú obranu i cestu k Východu veľtok Dunaja. Odtiaľ, cez niekdajšiu Panóniu, prichádzali na Veľkú Moravu obetaví služobníci kresťanskej viery, ale aj učitelia – lebo aj medzi pšenicou sa plevelil kúkoľ – ktorí skôr mysleli na politické zisky pre svojich nemeckých páňov, než na pokorné zvestovanie čistého učenia Spasiteľa Christa. Životopis svätého otca nášho arcibiskupa Metoda svedčí, že na Morave ešte pred príchodom svätých bratov Cyrila a Metoda pôsobili učitelia kresťanskej viery “Z Vlach, Grécka a z Nemecka“. Z rúk duchovných, ktorí prišli z európskeho juhu alebo východu, pretože k nim mal svojím životom vskutku najbližšie, prijalo svätú tajinu krstu i veľkomoravské knieža Rastislav.

- Jeho nebeským ochrancom sa svätým krstom stal jeden zo sedemdesiatich apoštolov a pomocník sv. Pavla, apoštola národov – svätý mučeník Krescenc – slovansky Rastko. Tento svätý zvestovateľ pravdy Christovej bol podľa 2. Tim 4,10 poslaný svätým Pavlom do Galície a neskôr hlásal slovo Božie v Galii. Meno Rastislav teda znamená toho, kto “rastie“, dáva rast, rozmnožuje slávu Christovu. Také bolo svojím životom a skutkami aj knieža svätý Rastislav.
- Blahá a nadovšetko radostná zvesť o odpustení a spáse človeka v Isusovi Christovi, ktorého Otec nebeský ako svojho milovaného Syna poslal svetu, aby spasil človeka, prichádzala k našim veľkomoravským predkom pomaly. Pokiaľ svätú vieru prinášali misionári z Nemecka, Moravania sa ju zdráhali prijímať s dôverou, lebo sa obávali, že s prijatím kresťanstva by sa stali poddanými svojich susedov. Nakoľko sa už budovali prvé kresťanské chrámy, kronikári k roku 852 o Morave zaznamenali, že kresťanstvo je tam ešte len v počiatku. Keď sa svätý Rastislav stal kniežaťom veľkomoravským, túžil celou ušľachtilosťou svojej duše zabezpečiť život svojho ľudu v mieri a v bezpečí. Avšak Božou milosťou veľmi zreteľne rozpoznal, že nestačí stavať blaho ľudu a upevňovať jeho štátnosť len na politických výpočtoch, na prevahe vojenskej moci a len na hmotnom bohatstve, čo sú veci pomimuteľné a vzbudzujúce závisť susedov. Uvedomil si podľa slov Isusa Christa, že **“toto všetko pohana hľadajú. Ved’ váš Otec nebeský vie, že to všetko potrebujete. Ale hľadajte najprv kráľovstvo Božie a Jeho spravodlivosť a všetko toto bude vám pridané”** (Mat 6,32-33).
- Rozhodol sa nasledovať najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť, obrátil svoju pozornosť na pôsobenie rôznych učiteľov kresťanstva v krajine. Nemohli na takú veľkú úlohu stačiť. Bola ich hŕstka, pochádzali z rôznych oblastí – z východu, juhu a západu, hovorili rôznymi jazykmi, s ťažkosťami sa snažili dohovoriť so slovanským obyvateľstvom. Taktiež v ich výklade kresťanského učenia a iných poučeníach bola dosť veľká rôznosť názorov, ktoré vzbudzovali nedorozumenia a pochybnosti poslucháčov. Niektorí sa tak pridržiavali len vonkajších foriem kresťanskej viery bez hlbšieho preniknutia k jej jadru. Bystrému duchovnému zraku kniežaťa nemohlo uniknúť ani to, že ľudské srdce nemôže s láskou a trvalo priľnúť k živému Bohu a vystupovať k Nemu v cnosti, keď bude slovo Božie hlásané národu v cudzej reči, ktorá je väčšine nezrozumiteľná a nemilá. Nemôže cudzia reč, v ktorej je slúžená bohoslužba, preniknúť k ľudskému srdcu, aby ho uchvátila Božia prítomnosť a udelila mu dary Svätého ducha, ktoré môžu spôsobiť duchovné obrátenie, aby sa osobnosť človeka, najmä však začínajúceho kresťana, zušľachtila, nabádala k dobru a taktiež vzdelávala a získala možnosť plne stať sa dieťaťom nebeského Otca, synom Božím alebo dcérou Božou skrze milosť. S obavou sledoval knieža Rastislav, ako cudzí jazyk skrýval v sebe nebezpečenstvo, že jeho prostredníctvom, ako sa to dialo u západnejších susedov Moravy, bude slovanský ľud odnárodený a neskôr aj pod

cudzou nadvládou. Súčasne si sväté knieža uvedomovalo, že staré náboženstvo, spojené u Slovanov s oslavovaním a zmierovaním sa s prírodnými silami, je nedokonalé, ale len pripravuje k novému a plnému Božiemu zjaveniu, a preto má byť nahradené pomocou zrozumiteľného a všetkými pochopiteľného a presvedčujúceho slova.

- Keď teda zbožné knieža Rastislav dospel vo svojom uvažovaní o najlepšej budúcnosti svojho národa k záveru, že zvestovanie radostnej správy o spasení v Isusovi Christovi môže byť účinné jedine vtedy, keď slovanský ľud bude vyučovaný v zrozumiteľnom jazyku, začal sa rozhliadať, ku komu by sa mohol so svojou túžbou obrátiť. V tej dobe sa už kresťanská Cirkev rozvinula z jednoduchých apoštolských obcí cez zložitejšiu organizáciu metropolitných katedier s podriadenými im biskupstvami až k veľkým cirkevným celkom, zvaným patriarcháty. Tých bolo v deviatom storočí v celku päť. V Európe boli patriarcháty dva – prvý rímsky na čele s pápežom, patriarchom rímskym, druhý v Konštantínopole alebo tiež v Carihrade na čele s patriarchom carihradským, ktorým bol v tej dobe múdry a vzdelaný svätý Fótios. Ostatní patriarchovia: alexandrijský zahŕňal cirkevnú správu v Egypte, antiochijský a jeruzalemský spravovali svoje územia v Ázii a pre zámer kniežaťa boli príliš ďaleko. Stalo sa tak, že moravský panovník sa najskôr so svojou prosbou obrátil k apoštolskému stolcu do Ríma, teda na rímskeho pápeža, ktorým bol v tej dobe Mikuláš I., no ten, budúci spolupracovník nemeckého kráľa Ľudvíka, na žiadosť svojho kniežaťa neodpovedal a učiteľov neposlal. Domnieval sa snád, že Veľká Morava aj tak bude zahrnutá do nemeckej cirkevnej správy. Toho sa však Moravania so svojimi kniežatami obávali tiež, lebo takmer každoročne práve zo západu postihovali ich kvitnúcu zem vojenskej útoky, ktorých sa zúčastňovali aj cirkevné osoby.
- Vtedy sa múdre knieža po porade s ostatnými veľmožmi a predstaviteľmi veľkomoravského ľudu obrátilo so svojou prosbou k carihradskej stolici. O cirkvi na východe sa Moravania dozvedeli len to najlepšie. V Konštantínopole sídlil právoplatný vonkajší ochranca všetkých kresťanov, v tej dobe zbožný cisár Michal III. Svätému Rastislavovi však predovšetkým šlo o to, že z carihradského – byzantského cirkevného prostredia na všetky strany vyžaroval láskavý a nenásilný duch prvotného kresťanstva, spojený a zušľachtený hlbokou vzdelanosťou, duchovnými cnosťami a uchvacujúcim kultúrnym bohatstvom. Sväté knieža Rastislav napísal byzantskému cisárovi vo svojej prosbe, že “od vás vychádza dobrý zákon na všetky strany”.
- “Dobrý zákon“, tradičný a starostlivo zachovávaný starocirkevný poriadok, vychádzal z mesta Carihradu, založeného cisárom sv. Konštantínom a prenikol svojím jasom až k veľkomoravským Slovanom tak, ako v tej dobe prenikal do susedného bulharského kráľovstva, ba až na vzdialenú Kyjevskú Rus. Tento “Dobrý zákon“ spočíval v dôslednom a svedomitom zachovávaní a prežívaní duchovných hodnôt prvotného

kresťanstva, učení, ktoré sám Isus Christos odovzdal svojim učeníkom a apoštolom, od ktorých to prevzali ich pokračovatelia. Táto viera bola mnohokrát utvrdená a spečatená krvou svätých mučeníkov a mučeníc. O jej uskutočňovanie zápasili mnohí ctihodní pustovníci, mnísi a mníšky v monastieroch, učení teológovia v cirkevných školách, zbožní pastieri Cirkvi na čele Božieho ľudu. V pravej viere žili nezištní lekári, kazatelia, básnici a spisovatelia, učenci i prostí ľudia, panovníci i ľudia im poddaní. Tu žila Cirkev, ktorá nikdy neodvodzovala svoju autoritu od jednotlivých vysoko postavených hierarchov, ale zachovávajúc zborovosť posudzovala svoje dôležité otázky na cirkevných snemoch, na ktorých rozhodovali spoločne všetci biskupi.

- Cirkev na východe, ako sa moravské knieža zaiste dozvedelo, nebránila žiadnemu národu konať služby Božie v jeho materinskom jazyku a snažila sa podporovať prekladanie svätých textov do jazykov rôznych národov. Ako nežná matka bola vždy u tých, ktorí ju prijali, bola učiteľkou zbožnosti, čistoty a vzdelanosti i oporou a záštitou štátnej samostatnosti. Od tejto Cirkvi – cirkvi pravoslávnej – ortodoxnej – tak sa nazývala, keď v ôsmom storočí zvíťazila nad bludom ikonoborcov – nehrozilo našim Veľkomoravanom a ostatným slovanským kmeňom, že budú zvedení z pravej cesty do herézy. Ako sa stal Isus Christos, Syn Boží, Spasiteľom všetkých ľudí a osobne aj každého človeka, ktorý Ho miluje a verí v Neho, tak cirkev na východe, počnúc od Jeruzalema, cítila osobnosť človeka a podporovala tiež požehnaný rast a rozkvet cirkevných a národných spoločenstiev. Tieto samostatné spoločenstvá prijímala ako rovnocenné sväté časti, obecné a apoštolské Cirkvi Christove. To bolo skutočné svetlo, ktoré zažiarilo z východu veľkomoravskému ľudu, vedeného v Bohu múdrosťou a svetlom poznania osvieteným kniežaťom Rastislavom. V životopise sv. Cyrila čítame prosbu, s ktorou sa svätý Rastislav obrátil do Carihradu:
- “Rastislav, knieža moravské, z Božieho vnuknutia sa poradil so svojimi kniežatami a s Moravanmi, poslal cisárovi Michalovi posolstvo, hovoriac: LJUDEM NAŠIM POHAŇSTVA SJA OTVRHŠIM I PO CHRISTANESK SJA ZAKON DRŽAŠČIM, UČITELJA NE IMAM TAKOVAHO, IŽE BY NY V SVOJ JAZYK ISTUJU VIRU CHRISTIAŇSKUJU SKAZAL, DA BYŠA I INY STRANY TOHO ZRJAŠČE PODOBILISJA NAM. TO POSLI NAM, VLADYKO, EPISKOPA I UČITELJA TAKOVAHO. OT VAS BO NA VSJA STRANY VSEHDA DOBRYJ ZAKON ISCHODIT ...“
- I dnes dobre rozumieme tomuto staroslovienskemu vyjadreniu, ktoré Život Metodov dopĺňa týmito slovami: “Prišlo k nám mnoho učiteľov – kresťanov z Vlach, Grécka i Nemecka, učiac nás rozlične. Lenže my Slovania sme ľud prostý a nemáme (nikoho), kto by nás učil pravde a riadne poučil“. Aj keď sa veľkomoravský ľud už odtrhol od pohanstva a pridržal sa kresťanského zákona, nemal Rastislav takého učiteľa, ktorý by ľudu v jeho vlastnom jazyku vyložil pravú kresťanskú vieru ... “Knieža nechcelo

akéhokoľvek učiteľa a akúkoľvek vieru, lebo vedel, že medzi kresťanmi sa viera, bohužiaľ, vykladá rôzne. Túžil po pravej viere, viere spoľahlivej, viere pravoslávnej. A túto svätú hodnotu pravej viery nehodlal si nechať len pre seba a pre svoj ľud, ale želan si, “aby aj iné krajiny, ktoré to uvidia, nás napodobnili“. Pravá viera, pravda, po ktorej z celého srdca túžil, pravda Christovho zákona, je takým klenotom, ktorý nie je možné si ponechať len pre seba. Rastislav v duchu v svojich bohumilých plánoch chcel osvietiť nielen svoj národ, ale aj všetkých svojich bratov a všetky sestry v celej rozkošatej rodine slovanských národov i iných, ktoré si priali duchovného pokrmu pravej viery a zrozumiteľnej bohoslužby. Ako by bohumilá prosba múdreho kniežaťa mohla byť odmietnutá v slávnom meste Konštantínopole, meste chrániacom kresťanskú vieru a zbožnosť! I cisár, ktorému bola adresovaná, i svätý patriarcha Fótios, ktorý podporoval zvestovanie Evanjelia a vzdelanie, uvítali Rastislavovu prosbu ako prejav Božej starostlivosti o blaho slovanského ľudu. Cisár Michal spolu so svätým patriarchom Fótiom zvolali veľradu a poverili moravskou misiou dvoch z najvýznamnejších zvestovateľov Christovho evanjelia, učeného Konštantína, ktorý si zobral na pomoc svojho staršieho brata Metoda. Aj keď bol Konštantín – Cyril chorý a unavený po predchádzajúcich misiách u Arabov v Bagdade a u národa Chazarov v oblasti dnešného južného Ruska, prijal túto neľahkú službu veľkomoravskej zemi s radosťou. Obaja rodní bratia, svätý Cyril – Konštantín a Metod, mohli dobre splniť želanie svätého Rastislava, pretože pochádzali zo Solúna, kde sa v tých dobách hovorilo nielen grécky, ale aj slovansky, a dokonale ovládali oba jazyky.

- Sv. Cyril bol nielen hlboký znalec filozofie a bohoslovie, ale aj veľký znalec jazykov. Svätý Metod bol v mladosti cisárovým predstaviteľom v oblasti obývanej Slovanmi, no opustil však svetskú slávu pre Kráľovstvo nebeské a odišiel do monastiera, aby sa oddal modlitbe, premýšľaniu o Bohu a štúdiu svätých kníh. Keď však bolo potrebné, obaja bratia pokorne vzali na seba povinnosti učiteľov a odchádzali do ďalekých zemí, kde im hrozilo nejedno nebezpečenstvo, aby ako zvestovatelia Evanjelia privádzali nové národy k spásu. S radosťou prijali svätí Cyril i Metod túto úlohu u Slovanov a starostlivo sa na to pripravili. Svätý Cyril dobre pochopil význam Rastislavovho zámeru uviesť k Slovanom kresťanstvo v ich rodnom jazyku a plne s tým súhlasil. Rovnakého zmýšľania bol aj patriarcha Fótios, učený priateľ svätého Cyrila. Už skôr sa obaja zaoberali myšlienkou, ako najvhodnejšie priblížiť slovanským kmeňom Christovo sväté učenie a s ním i všetky kultúrne hodnoty, ktoré kresťanstvo prináša.
- Pre svätého Cyrila – Konštantína sa však pri tom vyskytla ďalšia otázka: či majú Moravia vlastné písmo pre svoj jazyk? Totiž len tá myšlienka, ktorá je zapísaná, môže pretrvať do ďalších pokolení. Jedine vlastné písmo mohlo povzniesť slovanský jazyk i slovanský ľud k vrcholom vzdelanosti a uviesť ho do rodiny vyspelých národov. Svätý Cyril dobre vedel, že písmo je základom k rozvíjaniu a zušľachťovaniu jazyka,

pretože môže zachytiť všetky hĺbky i jemnosti ducha. Potom by sa pre slovanský ľud najväčším dobrodením stal preklad Božej pravdy v Svätom Písme a spolu s bibliou i preklad svätých bohoslužieb. Slovom a piesňami v bohoslužbe Cirkev vykladá Sväté Písmo, uvádza veriacich do rozhovoru s Bohom a otvára im veľké duchovné dary vo svätých tajinách.

- Akoby odpovedal svätému kniežaťu Rastislavovi, riekol cisár Michal svätému Cyrilovi: “Ak budeš chcieť, tak ti to Boh môže dať, ktorý dáva všetko tým, ktorí prosia bez

pochybovania a otvára tým, ktorí klopujú“ (Lk 11,10). Svätý Cyril sa podľa svojho zvyku spolu s ostatnými pomocníkmi oddal modlitbe. Zakrátko mu Boh, ktorý vyslyší prosby všetkých svojich služobníkov, zjavil písmená pre slovanský jazyk, a keď ich zostavil, hneď začal písať preklad Svätého Písma. Začal podľa východného liturgického poriadku slovami Jánovho evanjelia: “Iskoni bě Slovo, i Slovo bě k Bohu Boh bě Slovo...“, čítanými na svätú Paschu. Tak už v Carihrade vynaložil úsilie, aby náš slovanský ľud dostal veľký dar kresťanstva v jeho plnosti. V Životopise sv. Konštantína – Cyrila čítame slová:

“Zaradoval sa cisár a velebil Boha so svojimi radcami. I poslal ich (sv. Cyrila s Metodom na Moravu) s mnohými darmi, napíšuc Rastislavovi: “Boh, ktorý chce, aby všetci ľudia boli spasení a došli k poznaniu pravdy (1 Tim 2,4) a povzniesli sa na vyšší stupeň, videl tvoju vieru a úsilie a spôsobil aj teraz v našej dobe, že zjavil písmo pre váš jazyk, ktoré na počiatku nebolo, ale len v prvých rokoch, aby ste aj vy boli pričlenení k veľkým národom, ktoré oslavujú Boha svojim jazykom. A tak sme ti poslali toho, ktorému ich Boh zjavil. Muža ctihodného a pravoverného, veľmi učeného a filozofa. Prijmi dar väčší a drahší než všetko zlato, striebro, drahé kamene a pominúce sa bohatstvo. Pričň sa, aby si s ním horlivo upevnil dielo a celým srdcom hľadal Boha. Nezamietaj spásu celku, ale povzbud’ všetkých, aby nelenili, ale aby nastúpili na cestu pravdy, aby si aj ty, keď ich svojim úsilím privedieš k poznaniu Boha, prijal za to odmenu ako na tomto svete tak aj v budúcom za všetky duše, ktoré uverili v Christa Boha nášho, od teraz až na veky, zachovávajúc svoje pamäti ostatným pokoleniam, podobne ako veľký cisár Konštantín“.

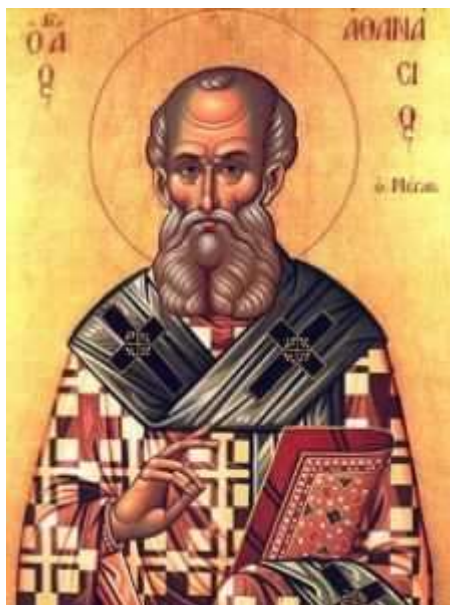
V tomto výstižnom poučení vidíme duchovnú tvár svätého Rastislava. Zaiste mu tieto slová padli hlboko do srdca. Takým chcel byť a takým sa s pomocou Božou aj stal. V jeho poslaní ho utvrdzovali obaja bratia Cyril a Metod so svojimi pomocníkmi a

Rastislav sa stal ich priateľom i žiakom, ctí si ich a podporoval ich dielo. Svätý Rastislav ihneď pochopil, že mu priniesli skutočne najvzácnejší dar. To, že slová listu byzantského cisára boli žiakmi vierozvestov takto vložené do životopisu svätého Cyrila svedčí nielen o svätých bratoch, ale aj o kresťanskej opravdivosti a veľkej zbožnosti osvieteného kniežata.

Pokračovanie nabadúce

Zdroj: www.narodnyodkaz.sk

FILOKALIA alebo láska k dobru, kráse a čnosti

1. Poučenia sv. otca nášho Antona Pustovníka o živote v Christu, vybrané z jeho Slov zo životopisu sv. Atanáza, z jeho dvadsiatich listov a dvadsiatich Slov

1. Kiež sa všetci v prvom rade staráme o to, ak sme sa už dali do práce, aby sme v nej nepoľavovali a neklesali na mysli hovoriac: Už dlhú dobu sa venujeme askéze; ale bude lepšie, keď začneme nový deň tým, že budeme znásobovať svoju horlivosť. Veď celý ľudský život je taký krátky v porovnaní s večnosťou a všetko, čo máme,

je ničím oproti večnému životu, podobne ako vo svete, keď sa nejaká vec predáva podľa svojej ceny a kdekto vymieňa v približne rovnakých hodnotách, z akýchkoľvek príslúbenia večného života sa kupujú za nejakú maličkosť. Lebo je napísané: *Vek nášho života je sedemdesiat rokov a ak sme pri sile, osemdesiat. No zväčša sú len trápením a trýzňou* (Ž 89,10). Teda, ak už osemdesiat alebo aj sto rokov pobudneme v sebazapieraní, tak nieže sto rokov budeme vládnuť, ale na veky vekov. Popritom, ak sa zapierame na zemi, dedičstvo nadobudneme nie na zemi, ale na nebesiach. To sa nám prisľúbilo a ešte viacej: Keď zanecháme telo porušiteľné, aby sme ho prijali ako duchovné. Nestrácajme hlavu a nemyslime si, že sme sa dlho venovali askéze, alebo, že sme urobili niečo veľkolepé: Lebo *utrpenia tohto času nie sú hodné porovnávaní s budúcou slávou, ktorá sa na nás má zjaviť* (Rim 8,18).

2. Takže, keď sa dívame na okolitý svet, nemyslíme si, že sme sa zriekli niečoho veľkého, lebo aj celá táto zem je malá oproti celému vesmíru. Preto, aj keby sme vládli nad celou zemou, alebo sa jej odriekli, nebolo by v tom nič rovnocenné oproti nebeskému Kráľovstvu. Lebo podobne ako ten, kto riskuje jednu drachmu medi, aby vzápätí získal sto drachiem zlata, tak aj ten, kto je pánom celej zeme a zriekne sa jej, nemnoho zanecháva, no získava stokrát viac. Ak teda celá zem sa nedá porovnávať s nebesami, vtedy, kto zanecháva niekoľko desiatín, akoby nič nezanechával. Hoci by popritom zanechal dom aj množstvo zlata, ani vtedy sa nemôže chváliť alebo malomyselne. Na druhej strane treba pouvažovať, že keby sme nezanechali (čo máme) kvôli čnosti, všemožne potom (keď budeme umierať), zanechali by sme to, ako to aj často zanechávame tým, ktorým by sme to nechceli, ako nám to pripomína už Ecclesiasticus (Sir 4,8). Prečo teda kvôli čnosti toto nezanechať, aby sme za to zdedili Kráľovstvo (nebeské) ?

3. Na základe takejto príčiny nikto z nás nemôže v sebe živiť želanie nadobúdať bohatstvo. Lebo aký úžitok máme z toho, čo nemôžeme vziať so sebou? Prečo radšej nezískavame to, čo si so sebou vziať môžeme : Šľachetné zmýšľanie, spravodlivosť, mravnú bezúhonnosť, statočnosť, rozvahu, lásku, nemajetnosť, vieru v Christa, povznesenosť nad hnev, záľubu v putovaní? Keď nadobudneme tieto (čnosti), nájdeme ich pred sebou tam, kde v zemi mierumilovných nám pripravujú útočisko.

4. Takýmito myšlienkami nech sa každý presviedča, aby nezmalomyselnel, a to tým skôr, ak popritom uváži, že je Božím stvorením a je zaviazaný pracovať pod vládou Stvoriteľa. Ako sa sluha neosmeluje povedať: "Keďže som pracoval včera, teraz nebudem pracovať," a vypočítavajúc uplynulý čas (práce) neprestane (pracovať) v ďalších dňoch, ale každý deň, ako je napísané v evanjeliu, prejavuje tú istú horlivosť, aby vyhovel svojmu Pánovi a neupadol tak do biedy, tak aj my sa každý deň s trpezlivosťou zdokonaľujme v askéze, pretože vieme, že keď čo i len jeden deň strávime v nedbanlivosti, (Pán) nám to neodpustí, nie kvôli predchádzajúcej (námahe), ale sa na nás bude hnevať za túto nedbanlivosť. U Ezechiela môžeme čítať (Ez 18,26): *Keď sa spravodlivý odvráti od svojej spravodlivosti a spácha zločin, zomrie preň; pre*

svoj zločin, ktorý spácha, zomrie. Tak aj Judáš za jednu noc zničil námahu celého uplynulého času.

5. Takže pustíme sa do sebazapierania a neklesajme na mysl. Lebo v tom s nami spoluúčinkuje aj Boh, ako je napísané: *Vieme, že tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré* (Rim 8,28). A kvôli tomu, t.j. aby sme neupadli do malomyseľnosti, je dobré mať na mysl nasledujúci výrok Apoštola: *Každý deň zomieram* (1Kor 15,31). Lebo len vtedy, keď začneme žiť tak, akoby sme každý deň umierali, vtedy nezhrešíme. Tento výrok zahŕňa v sebe to, že my, keď sa každý deň ráno prebúdžeme, pomyslime si, že sa nemusíme dožiť večera a naopak, keď sa ukladáme k spánku, myslime na to, že sa nemusíme prebudiť. Veď aj zo samej našej prirodzenosti nie je nám známy predel v našom živote, nie je nám známe to, akú dĺžku nám vymerala Prozreteľnosť. Keď sa takto každý deň budeme riadiť, nebudeme ani hrešiť, ani mať necudné myšlienky, nebudeme vyvolávať hnevy, ani zhromažďovať poklady na zemi, ale budeme takými, ktorí sú každodenne pripravení zomrieť, nie sú mamonárski, a všetkým všetko odpúšťajú. Nebudeme ani na jeden okamih pestovať v sebe žiadostivosť voči ženám, alebo akékoľvek iné pôžitky, ale v tom momente sa budeme od nich odvracať ako od niečoho mimovoľného, lebo vždy prebývame v (predsmrtnom) akoby zápase s prihliadaním na deň súdu. Lebo silný strach a obava z budúcich múk ničí príťažlivosť pôžitku a obnovuje k pádu sa kloniacu dušu.

6. Teda, keď sme začali (pracovať na svojej spáse), a keď sme vstúpili na cestu čnosti, budeme čo najviac mieriť *za víťaznou cenou* tak, aby sme ju dosiahli (Flp 3,14). A nikto nech sa neobzerá dozadu tak, ako Lótova žena, pretože Pán osobitne povedal: *Kto položí ruku na pluh a obzerá sa späť, nie je súci pre Božie kráľovstvo* (Lk 9,62). Obrátiť sa

naspäť, čo iné znamená, ako ľutovať, (že sme zanechali svet) a opäť začali svetsky špekulovať?

Pripravil Peter C.

svätiteľ Ignatij Brjančaninov

O Isusovej modlitbe

Isusova modlitba znie: „*Pane, Isuse Christe, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriešnym*“ (Hospodi, Isuse Christe, Syne Božij, pomiluj mja hrišnah). Každý by sa mal najsamprv naučiť prednášať Isusovu modlitbu ústne. Isusovu modlitbu sa modlíme postojacky, ak sme vyčerpaní aj posediačky, či poležiačky. Dôležitými prvkami tejto modlitby musia byť pozornosť, sústredené vnímanie mysle slov modlitby, absolútne nenáhlenie pri prednášaní jej slov a skrušený duch. Aj keď sú tieto podmienky dôležité pri prednášaní akejkoľvek modlitby, oveľa viac sa vyžadujú pri aplikovaní modlitby Isusovej. Pri Isusovej modlitbe sa myseľ sústreďuje na jedinú myšlienku, o zmilovaní sa Isusom nad hriešnikom. Svojím zovňajškom sa cvičenie v tejto modlitbe zdá byť suché, ale dlhoročná skúsenosť cirkevných Otcov ukazuje, že cvičenie sa práve v tejto modlitbe prináša najviac plodov zo všetkých duševných činností a námah. Prorok predpovedajúc o Bohočloveku povedal: „*Každý, kto bude vzývať Pánovo meno, bude zachránený*“ (Joel 3, 5 - v ruských prekladoch 2, 32). Slová proroka opakuje apoštol Pavol (Rim 10, 13). Ďalej hovorí: „*Lebo ak svojimi ústami vyznávaš Pána Isusa, a vo svojom srdci uveríš, že Boh Ho vzkriesil z mŕtvych, budeš spasený*“ (Rim 10, 9). Svätý apoštol Peter po uzdravení chromého od narodenia menom Pána Isusa Christa pred židovským sinedrionom povedal: „*Vodcovia ľudu a starší! Ak nás dnes vyšetrujete pre dobrý skutok, vykonaný na chromom človekovi, ako bol uzdravený, nech je známe vám všetkým a celému izraelskému ľudu, že v mene Isusa Christa Nazaretského, ktorého ste vy ukrižovali, ale Boh Ho vzkriesil z mŕtvych, stojí pred vami tento človek zdravý. A v nikom inom niet spásy, lebo niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení*“ (Sk 4, 8-10, 12). Používanie najsvätejšieho Božieho mena Isus v modlitbe a prosbách je ustanovené samotným Pánom Isusom Christom. Presvedčiť sa o tom môžeme napríklad v Evanjeliu podľa Jána, kde hovorí: „*a čokoľvek budete prosiť v mojom mene, učiním to, aby bol Otec oslávený v Synovi. Keď ma teda budete o niečo prosiť v mojom mene, ja to učiním*“ (Jn 14, 13-14). „*Veru, veru hovorím vám: Ak budete o niečo prosiť Otca v mojom mene, dá vám to. Doteraz ste o nič neprosili v mojom mene. Proste a dostanete, aby vaša radosť bola úplná*“ (Jn 16, 23-24). Čo také môže byť darované a naplniť radosťou modliaceho sa menom Pána Isusa? Odpoviem slovami samotného

Pána: „*Svätý Duch, ktorého pošle Otec v mojom mene*“ (Jn 14, 26). Toto poznanie, takúto skúsenosť majú svätí Otcovia. A tá ich skúsenosť je zároveň aj ich podaním, ktoré je zaznamenané v ich dielach a s ktorým sa môžeme oboznamovať pri ich čítaní.

Isusovu modlitbu je potrebné prednášať pomaly, nenáhľivo. Na pomalé, nenáhľivé prednesenie približne jednosto Isusových modlitieb je potrebná doba okolo tridsiatich minút. U niektorých je k tomu potrebný trochu dlhší čas. Ako sme už spomenuli, pri modlitbe sa neslobodno ponáhľať. Neprednášaj jednu modlitbu ihneď za druhou. Po každej modlitbe si urob krátku pauzu, oddýchni si, a dovoľ tak svojej mysli sústrediť sa. Modlitba prednášaná bez takýchto páuz rozptyľuje myseľ. Pri modlitbe dýchaj opatrne, ticho a pomaly. Takýto mechanizmus modlitby chráni pred rozptýlenosťou. Keď ukončíš modlenie Isusovej modlitby neoddávaj sa rôznym myšlienkam a snom, ktoré sú vždy prázdne, malicherné, hlúpe a klamlivé, ale v stave, ktorý si získal počas modlitby, snaž sa prežiť aj ostatný čas, kým nepôjdeš spať. Chystajúc sa k spánku znovu si opakuj modlitbu a zaspávaj s ňou na perách. Nauč sa ju tak, aby keď sa zobudíš, bola tvojou prvou myšlienkou, prvým slovom a prvým skutkom. Posnaž sa tak, aby sa stala neprestajnou. Pre svoju krátkosť je k tomu veľmi vhodná, čo sa nedá povedať o mnohých iných dlhých modlitbách. Otcovia povedali: „*Človek, či sa stravuje alebo pije, nachádza sa doma alebo pracuje, cestuje alebo robí čokoľvek iné, stále by mal volať: Pane, Isuse Christe, Synu Boží, zmiluj sa nado mnou hriešnym*“.

Neprestajná modlitba je prikázaná samotným Bohom. Spasiteľ sveta povedal: „*Proste a dostanete, hľadajte a nájdete, klopte a bude vám otvorené*“ (Mt 7, 7). „*Či sa Boh nezastane svojich vyvolených, čo k Nemu volajú dňom i nocou, a bude k ním nevšímavý? Hovorím vám: Skoro sa ich zastane*“ (Lk 18, 7-8). Apoštol Pavol opakujúc učenie Pána hovorí: „*Neprestajne sa modlite!*“ (1Sol 5, 17). „*Chcem teda, aby sa muži modlili na každom mieste a dvíhali čisté ruky bez hnevu a hádok*“ (1Tim 2, 8). Pod mužmi apoštol chápe kresťanov dosiahnucich kresťanskú dokonalosť. Je zrejmé, že neprestajná modlitba nemôže byť vlastníctvom začiatočníka. Ale aby sa ňou v danom čase stala, človek sa musí najprv priučiť častej modlitbe. Častá modlitba, keď príde čas, sama prejde do neprestajnej modlitby. Čo to znamená častá modlitba? Každý začiatočník sa Isusovej modlitbe musí venovať čo najväčšmi. Máš chvíľu voľného času? Nezabi ho prázdnotou! Nevenuj ho akýmkoľvek zbytočnostiam, pustému rojčeniu, márnivým a bezvýznamným veciam! Každú voľnú chvíľu venuj cvičeniu sa v Isusovej modlitbe. Ak sa stane, že z dôvodu vyčerpanie, či lepšie povedané sa kvôli vlastnostiam padlej prirodzenosti necháš uniesť klamlivými snami a myšlienkami, nezúfaj a nepoľavuj. Pokajaj sa pred Bohom

zo svojej ľahkomyselnosti a pokračuj ďalej v svojom cvičení. Kto sa nepriučí častej modlitbe, ten nikdy nezíska neprestajnú. Neprestajná modlitba je totiž darom od Boha, ktorý Boh daruje svojmu skúsenému a oddanému sluhovi. Ináč ako neprestajnou modlitbou sa nedá k Bohu priblížiť. Neprestajná modlitba je znakom Božej milosti k človeku, je znakom toho, že všetka sila duše bola zameraná na Boha. „Zmiluj sa nado mnou, Pane, ved' k tebe volám deň čo deň. Pane, obveseľ svojho sluhu, ved' k tebe zdvíham svoju dušu“ (Ž 86, 3-4).

Nakoniec by som len chcel dodať, že pri čítaní Otcov musíme pamätať na to, že úroveň začiatočníka ich doby je v našej dobe úrovňou duchovne veľmi prosperujúceho človeka. Pri aplikovaní rád svätých Otcov vo vzťahu k sebe samému, k svojej pôsobnosti je potrebné byť veľmi opatrným.

Пратењ: Творения святителя Игнатия, Том 4 – Приношение современному монашеству, Правило веры, Москва 2009, с. 172-188.

preložil prot. Marek Ignacik

Svätá Lucia (Лукия Сиракузская)

Meno Lucia pochádza z latinského Lucius – „svetlý, žiariaci“ (lux – „svetlo“).

Najstarší životopis sv. Lucie je zaznamenaný v gréčtine, v tzv. Papadopulovom kódexe, ktorý zachytáva tradíciu asi z 5. storočia avšak jej kult v rodnom meste Syrakúzy dosvedčuje náhrobný kameň s gréckym nápisom zo 4. storočia, objavený profesorom Orsim v roku 1894.

Kombináciou historických a hagiografických údajov môžeme v krátkosti opísať život svätej Lucie nasledovne. Narodila sa okolo roku 280–290, ako sme už spomenuli v zámožnej syrakúzskej rodine. V tomto období kresťania boli v rímskej ríši relatívne tolerovaní, a to už na základe dekrétu cisára Galiena z roku 262.

Po nástupe cisára Diokleciána v roku 284 a v prvých rokoch jeho vlády tento stav ešte pretrvával, kresťankou bola dokonca aj jeho manželka Priska a dcéra Valéria. Zdá sa, že Luciina matka Eutychia čoskoro ovdovela. Aj kvôli sociálnemu zabezpečeniu postavenia plánovala Eutychia vydaj svojej dcéry Lucie, pravdepodobne za nejakého mladíka primeraného spoločenského postavenia.

V Syrakúzach bolo v tom čase kresťanstvo už značne rozšírené a ako Lucia tak aj jej matka boli horlivými kresťankami. Keďže už vtedy bolo zvykom kresťanov obracať sa v modlitbách na svätcov - mučeníkov a to aj s prosbami o pomoc v konkrétnych potrebách, aj Eutychia a Lucia sa vybrali spolu s inými kresťanmi na púť k hrobu sv. Agáty, známej kresťanskej svätice a mučenice. Umučenej v roku 251, ktorá bola mimoriadne uctievaná v sicílskom meste Catania. Táto púť sa uskutočnila pravdepodobne na začiatku roku 301. Na hrob sv. Agáty išla Eutychia okrem iného prosiť aj o uzdravenie z krvnej choroby, ktorou už dlhú dobu trpela. Podľa najstarších životopisov Eutychia tu skutočne aj dosiahla uzdravenie a to aj vďaka vrúcnyim modlitbám svojej dcéry Lucie, ktorá vo sne videla sv. Agátu, čo ju vyzývala aj k nasledovaniu v čnosti panenstva, kvôli ktorému bola Agáta prenasledovaná a umučená.

Lucia pohnutá hlbokým duchovným zážitkom presvedčila matku, aby ju nenútila vydať sa tak, ako to mala pôvodne pre ňu naplánované, ale aby jej dovolila natrvalo sa zasvätiť Christovi ako svojmu ženíchovi. Súčasne, povzbudená slovami evanjelia ,si vyžiadala od matky dovoľenie, aby mohla disponovať dedičstvom a venom, ktoré jej bolo pripravené.

Po návrate do rodného mesta Lucia začala predávať časti zdedeného majetku a výťažok rozdávala chudobným, vdovám a sirotám. Po nejakom čase sa zvesť o tejto mimoriadnej dobročinnosti, alebo skôr o zbavovaní sa majetku, dostala aj k Luciinmu nápadníkovi, ktorý bol tak naraz konfrontovaný s dvoma skutočnosťami – so stratou nádeje na to, že dostane Luciu za manželku a so stratou vyhliadky na prípadnú možnosť získať tak aj Luciine veno.

Medzičasom však v roku 303 cisár Dioklecián radikálne zmenil svoj postoj ku kresťanstvu a rozpútal krvavé prenasledovanie kresťanov, ktorých pokladal za nelojálnych k jeho vláde a teda potenciálne nebezpečných pre svoju ríšu. Pre žiarlivého snúbenca, ktorý sa medzičasom dozvedel skutočný motív zmeny života Lucie a jej matky, sa tak naskytla vhodná príležitosť a zámienka na pomstu. Rozhodol sa Luciu udat' prefektovi Pascasiovi slovami: „Žiadal som za manželku dievča menom Lucia, tá však neposlúcha edikt nášho mocného cisára, ale vzdáva kult Christovi.

Paschasius si dal Luciu predvolať, aby vec vyšetril. Aj v tomto postupe môžeme badať aplikovanie paradoxného princípu, ktorý vo vzťahu ku kresťanom bol zaužívaný už od čias cisára Trajana: „Kresťanom netreba vyhľadávať, keď sú však udaní a nie je možné ich presvedčiť, je potrebné ich potrestať.“

Luciin životopis nám prináša dialóg medzi ňou a prefektom Pascasiom – zdá sa, že aj v tomto prípade – podobne ako je to v iných aktoch mučeníkov – ide naozaj akoby o takmer doslovný záznam zostavený na základe súdnych dokumentov. Táto skutočnosť nie je nijako prekvapujúca, ak vezmeme do úvahy, že už v roku 93 pápež sv. Kľemet menoval pre 14 rímskych mestských okruhov siedmich notárov, ktorí pri procesoch s kresťanmi robili záznamy z priebehu procesu. Táto funkcia kresťanských notárov sa neskôr rozšírila aj do provincií a vďaka týmto záznamom nám najstaršie životopisy mučeníkov prinášajú presvedčivý, logický a právne koherentný obraz rímskych civilno-trestných procesov proti kresťanom.

Pri čítaní tejto súdnej zápisnice udivuje jednoduchosť, ale aj teologická hĺbka Luciiných odpovedí, ktorými obratne obracala navnivoč Pascasiove námietky, príkazy i vyhrážky. Na prefekta Pascásia sa Lucia obracala aj týmito slovami: „ Poslúcham zákon môjho Boha, ako ty príkazy cisárov, ty vzdávaš česť tvojim predstaveným, ja vzdávam úctu môjmu Pánovi. Ak ty nechceš uraziť cisára, mám ja vari preto chcieť uraziť Boha? Ty sa snažíš zapáčiť cisárom, ja sa chcem páčiť iba Bohu – rob teda, čo

uznáš za správne pre teba a ja sa budem riadiť podľa môjho ducha a mojich zásad."

Po neúspešných prehováraniach a vyhrážkach podrobil prefekt Luciu najprv mučeniu a keď aj naďalej odmietal obetovať rímskym božstvám, nechal ju sťat'.

Úcta svätej Lucie sa veľmi rýchlo šírila nielen na Sicílii ale v celej cirkvi. Na Západe je toho dôkazom aj zaradenie jej mena, spolu s menami ďalších ranokresťanských mučeníkov a svätcov, do eucharistickej modlitby, ktorú dnes poznáme ako tzv. prvý, alebo rímsky kánon, sv. Luciu spomína aj pápež Gregor Veľký vo svojom antifonári a sakramentári. Nad jej hrobom bola zakrátko – už okolo roku 310, alebo 313 - vybudovaná kresťanská svätyňa a od 6. storočia už stál na jej hrobe aj kláštor.

Relikvie sv. Lucie, ktoré boli mimoriadne uctievané však nakoniec opustili rodné mesto. V roku 1038 byzantský vojenský veliteľ Georgios Maniace ich preniesol zo Sicílie do Konštantínopolu, aby ich odovzdal ako dar cisárovnej Teodore. Ani tu však nezostali relikvie natrvalo. V roku 1204, po dobytí Konštantínopolu križiakmi ich Benátčania preniesli do svojho mesta, kde v chráme sv. Jeremiáša a Lucie odpočívajú dodnes.

Jej deň sa oslavuje 13. decembra (podľa juliánskeho kalendára 26. decembra.) Je smutné a paradoxné, že na Slovensku je svätá Lucia považovaná za najväčšiu bosorku. Jej život nemal nič spoločné s bosoráctvom, práve naopak, je vyhlásená za svätú a my všetci by sme sa k nej mali s úctou modliť.

Svätá Lucia, pros Boha za nás!

pripravila Jana Tomášová

Napísali ste nám...

Judita, Bazemata, Machalat – Ezauove ženy

Ezau bol synom Izáka a Rebeky. Bol prvorodený z dvojčiat a brat Jakubov. Biblia poukazuje na ich odveké súperenie, dokonca i pred narodením v matkinom lone. Bohužiaľ, rodičia to nevedomky podporovali svojim rozdielnym záujmom o chlapcov. Izák mal rád Ezaua a Rebeka milovala Jakuba. Ezau sa takýmto rozdielnym prístupom matky a otca odcudzil nielen rodine, ale aj doterajšej patriaršskej tradícii.

Keď sa v štyridsiatich rokoch oženil, zobral si hneď dve ženy a obe cudzinky, nežidovky. Tým spôsobil dokonca to, že v dome bolo stále väčšie napätie. Ony nerozumeli zvykom a spôsobom v Izákovej rodine. Boli úplne iné a pohanky. Netíšili manželov hnev a stúpajúcu nenávisť k bratovi.

Jehúdit (Judita) – v Gen 36, 2 nazývaná aj Olibama – vysoká ako stan. Bola dcérou Chetejca Beera a Basemata – lúbezná vôňa alebo úsmev arab.), dcéra Chetejca Elóna. (Okolo ich mien je však mierny zmätok, preto sa nečudujte, ak ich nájdete ešte aj pod inými menami.) Možno aj to o niečo hovorí. Pretože ony samé spôsobili v rodine zmätok.

Iné ako židovky, iné ako predstavy o manželke syna, ktoré mala Rebeka, aj Izák. A na viac boli dve. Ak teda boli zlé, tak boli obe. A v Písme je poukázané práve na to, že boli trápením pre Izákovu rodinu, najmä Rebeku. Spôsobovali hádky a nedokázali sa prispôbiť svokre. A Rebeka bola nie obyčajná svokra. Bola ženou bohatého a uznávaného židovského muža z rodu patriarchov. Tak trochu panovačná, čo znamenalo, že nevesty mali poslúchať a skloniť hlavu a získať si mužovu matku svojou dobrotou a láskavosťou. Judita a Bazema sa tak rozhodne správať nechceli. Keďže sám Ezau nepočúval svojich rodičov, prečo by mali ony? A nielen to. S matkou si nerozumel, preto je len logické, že ani jeho ženy sa o to nesnažili. Práve naopak. Namiesto spájania ho s rodiny ho od nej ešte viac oddelili. Pravdepodobne pri ich výbere hľadel iba na pekný obal a s nikým sa neradil o tom, aká by mala byť jeho manželka. A ešte sa mu zapáčili naraz dve dievčatá. Hotová katastrofa. V dome rodičov nastali nepokoje, napätie a matkin plač. Ale Ezau bol akoby hluchý. Žeby s tým súhlasil? Alebo pred ženami doma zatváral oči? Je ťažké nájsť zmier medzi

takými rozdielnymi osobnosťami. Ale Judita a Bazemata si asi veľmi dobre rozumeli a držali spolu. A dobrovoľne sa delili o jedného muža. Život s ním však nebol jednoduchý a prišli na to aj ony.

Keď sa matka sťažovala otcovi, že ak si takto mieni vyberať nevestu aj Jakub, to radšej umrie, niečo sa v Ezauovi prebudilo. Možno záblesk pokory, alebo svedomie. Rozhodol sa, že sa ešte raz ožení. Ale opäť sa s nikým neradil. Chcel trochu usporiadať vzťahy, ale náprava sa nekonala, aj keď jeho treťou ženou sa stala jeho sesternica Machalat, sestra Nebajotová. Machalat už bola možno nevestou podľa židovskej tradície, ale nebola zrejme v obľube Judity a Bazematy. Aj keď bola z dobrej rodiny, keďže bola Abrahámovou vnučkou, predsa len nemusela byť ideálnou nevestou, lebo bola Izmailova dcéra. Teda od otca podobnej povahy ako Ezau. Takže si vlastne vybral ženu, ktorá by mala byť navyknutá na muža tvrdej povahy. To ma privádza na podozrenie, že aj chcel sa podvoliť tradícii rodiny, z ktorej pochádzal, ale vnútorne sa s tým nevedel vysporiadať. Akoby to robil z donútenia. Keď v živote robíme veci z donútenia, bez rozmyslu, či to je pre nás dobré alebo nie, môže z toho byť niečo dobré? A už vôbec nehovorím o tom, že sa na to nepýtame Boha. To je naša veľká chyba. A Boha a rodičov vynechávame pri našom rozhodovaní častokrát. A Ezau robil presne tak. Potom niet divu, že ani tretia žena asi veľa dobra v rodine neurobila.

Jeho rodová línia to sú Edomejci. Edom-červený, prirovnanie pre Ezauva pretože bol ryšavý. Edom sa spája aj s Adamom ako s človekom, ktorý nedbá na Božiu vôľu a riadi sa svojou.

Tieto ženy nie sú vzorom lásky, trpezlivosti a múdrosti. Boli viac na zlosť ako pre pomoc a radosť. A my, ženy, by sme tu na tomto svete mali tíšit bolesť a rozdávať radosť. Tú radosť zo života, ktorú do našich očí vkladá viera v Isusa Christa.

Mgr. Elena Nemčíková

Podľa:

1. Biblické ženy. Postavy Starej zmluvy, 1988.
2. Novotný, A.: Biblický slovník A – P. Praha, 1992.
3. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Ezau>
4. <http://www.biblia.sk/sk/rohacek/genesis/36>
5. <http://www.biblia.sk/sk/rohacek/genesis/26>

Apoštolské bohoslužby

Prví kresťania, obrátení zo židovstva v Jeruzaleme, „deň čo deň jednomyseľne zotrúvali v chráme, po domoch lámali chlieb a požívali pokrm s plesaním a s úprimným srdcom“ (Sk 2,46), „zotrúvali v učení apoštolov a v spoločenstve, pri lámaní chleba a modlitbách“ (Sk 2,42). Ich celý deň bol neustálou bohoslužbou, ktorá spočívala predovšetkým v „učení apoštolov“, t. j. v ich rozprávaní o živote a spasiteľskej činnosti Isusa Christa, čo neskôr vytvorilo obsah písaných Evanjelií a apoštolských listov. K tomuto učeniu vďaka sviežosti a živosti ich svedectva sa pripojilo tesné spoločenstvo (koinonía) veriacich medzi sebou, ktoré bolo aj navonok vyjadrené ich nerozlučnosťou a spoločným majetkom. Avšak najväčšmi sa to prejavovalo pri „lámaní chleba“ (sv. Eucharistia), na spoločných večerách lásky. Tu boli pripájané aj modlitby, ktoré mohli byť sčasti nové, alebo žalmami a modlitbami používanými u židov.¹

Bohoslužba prvých kresťanov sa tu prejavuje v dvoch podobách (Sk 2,46-47). Z jednej strany boli účastní na starozákonnej chrámovej bohoslužbe a z druhej strany majú aj svoju domácu bohoslužbu. To, že navštevovali jeruzalemský chrám, je celkom prirodzené. Iba uskutočňovali to, čo praktizoval sám Isus Christos. On v chráme hlavne učil národ a trápil Ho vzťah niektorých židov ku chrámu ako posvätnému miestu (J 2,16). Apoštoli po Christovom nanebovstúpení do Päťdesiatnice každý deň chodili do chrámu (Lk 24, 53) a aj po nej ich často vidíme v ňom (Sk 3,1 a 11; 5,20,25 a 42; 21,27 a 30; 20,17; 24,18).

Kresťania teraz už vedeli symbolický význam mnohých skutočností, na ktoré sa predtým pozerali ako na čisto prirodzené. Modlitby, obete a bohoslužobné obrady Starého Zákona hovorili k ich duši oveľa viac, pretože vedeli ich skutočný význam. A takto na pôde starozákonnej zbožnosti vyrastala osobitná kresťanská bohoslužba.² Už v jeruzalemskom chráme, po židovských bohoslužbách, kresťania uskutočňovali svoje bohoslužby: „Všetci boli jednomyseľní a zdržiavali sa v Šalamúnovej stĺpovitej sieni. Nik iný sa neodvažoval preniknúť medzi nich, ale ľud ich zveleboval“ (Sk 5,12-13).

Kresťania sa v chráme zdržiavali oddelene od židov, ktorí sa báli verejne k nim pripojiť. Ale aj keď chodili na chrámové bohoslužby, tie ich už v plnosti nemohli uspokojiť, naplniť. A tak uskutočňovali svoje kresťanské bohoslužby v domoch. Nie však v jednom dome, ale vo viacerých, napríklad, v dome Márie, matky Marka,

¹ Skaballanovič, M., Tolkovyj Typikon, Vypuski 1., 2., 3., reprintnoje izdaniye, Moskva „Palomnik“ 1995, s. 18.

² Tamže, s. 19.

Jozefa, Nikodéma (Sk 12,12), v „Sionskej hornici“. Len tu mohli kresťania konať „lámanie chleba“, t. j. spoločné večere lásky (agapé) s eucharistickým charakterom.³ V rade pravidelných celodenných modlitieb to bol kulminačný bod, keď sa apoštoli a prví nasledovníci Christovi reálne stretávali so svojim Vykupiteľom Isusom Christom. Tu si boli rovní všetci, bohatí i chudobní.

Ale Eucharistia s večerou lásky bola len, ako je zrejmé, zavŕšením denného bohoslužobného cyklu. V takejto podobe bohoslužby boli celodennými, ale nie bez prestávok. Podobne židovskej bohoslužbe i apoštolská pozostávala z troch denných bohoslužieb. Okrem večernej, hlavnej existovali aj ranné a denné bohoslužby. V knihe Skutky sv. apoštolov nachádzame jasné svedectvá o týchto troch časových úsekoch dňa konania bohoslužieb. Takto na Päťdesiatnicu sa apoštoli s veriacimi zhromažďujú na modlitbu ráno okolo tretej hodinky (času – o 9. hod.), t. j. v čase rannej obete v chráme (Sk 2,1 a 15). Apoštol Peter uskutočňoval modlitbu vo svojom dome okolo šiestej hodinky (času) (poludnie), apoštoli Peter a Ján idú do chrámu „o deviatej“, v čase večernej obete (Sk 10,9; 3,1; 10,3 a 30).⁴

Čo sa týka jednotlivých štrukturálnych prvkov a charakteru apoštolskej bohoslužby, je nutné povedať, že o nich môžeme hovoriť len vo všeobecnej rovine a nie konkrétne. Vieme o štyroch stavebných častiach týchto bohoslužieb. Sú to modlitby, spievanie, čítanie Svätého Písma a poučenie.

Takto o akomsi vzore a obsahu týchto modlitieb nemáme jasné svedectvá. Existujú len zmienky o jednotlivých modlitbách v osobitných prípadoch a okolnostiach (Sk 1,24-25; 4,24-30 atď.). Je celkom možné, hoci o tom nemáme žiadnu správu v Novom Zákone, že v bohoslužbe tejto doby sa v súlade so slovami Spasiteľa používala modlitba Pánova: „Otče náš...“ (Mt 6,9-13). Pamätník začiatku 2. st. Didaché (Učenie 12 apoštolov) v 8. kapitole predpisuje túto modlitbu používať trikrát v priebehu dňa⁵, t. j. vo všetkých troch časoch apoštolskej bohoslužby. Aj apoštol Pavol poukazuje na podobu vtedajších modlitieb⁶: „Predovšetkým teda žiadam, aby sa konali prosby, modlitby, prímluvné modlitby, vďaky za všetkých ľudí“ (1 Tim 2,1), „Pre nič nebuďte ustarostení, ale vo všetkom s vďakou predkladajte Bohu svoje žiadosti vo svojich modlitbách a prosbách“ (Fil 4,6).

Čo sa týka spevu, sv. apoštol Pavol rozlišuje tri druhy použitých svätých piesní⁷: žalmy, hymny a duchovné piesne (Ef 5,19, Kol 3,16). Starozákonné žalmy prví kresťania uplatnili vo veľkom počte pri svojich bohoslužbách (1 Kor 14,26). Pod

³ Georgievskij, A. I., Konspekt po liturgike v Moskovskoj duchovnoj akademiji dl'a 1-go kursa, Moskva 1963-64, s. 50-51.

⁴ Skaballanovič, M., cit. dielo, s. 21.

⁵ Didaché, Učení Pána skrze Dvanáct apoštolů národům, Stauros 1994, s. 11-12.

⁶ Georgievskij, A. I., cit. dielo, s. 47-48.

⁷ Tamže, s. 49-50.

hymnami sa chápu piesne prevažne chváliaceho charakteru, avšak pod nimi nerozumieme biblické piesne, pretože Septuaginta pod pojmom „ímnos“ prekladá mnohé hebrejské nadpisy žalmov: schir, tehillah, tephillah.⁸ Podľa sv. Jána Zlatoušťa sú „hymny dielom svätejším ako žalmy, lebo anjelské mocnosti spievajú piesne a neprednášajú žalmy“.⁹ Evanjeliové piesne Zachariáša, Bohorodičky Panny Márie a Simeona Bohoprijemcu sú dobrým príkladom toho, v akom blízkom vzťahu so starozákonnými predobrazmi kresťanský duch tvoril nové piesne.

O čítaní novozákonných listov na kresťanskom bohoslužobnom zhromaždení hovorí apoštol Pavol¹⁰: „Zaprisahávam vás menom Pánovým, aby ste tento list dali prečítať všetkým bratom“ (1 Tes 5,27) a ďalej dodáva: „Keď tento list prečítate u vás, postarajte sa, aby si ho prečítali aj v Cirkvi v Laodikei a aby ste si vy prečítali list písaný Laodičanom“ (Kol 4,16). O čítaní zo Starého Zákona v apoštolských listoch nemáme žiadnu správu, ale môžeme jednoznačne povedať, že sa praktizovalo pri bohoslužbách. Veď apoštolské hlásanie Božieho slova bolo založené na Zákone a prorokoch.

Poslednou časťou apoštolskej bohoslužby bolo poučenie, kázeň. Tento element mal aj vďaka potrebnosti v apoštolskej dobe veľmi široké uplatnenie. Poučenie sa tým ocitlo na prvom mieste a tak už apoštol Jakub sa musí brániť pred mnohými ľuďmi, ktorí sa chcú stať učiteľmi (Jk 3. kap.). Apoštol Pavol považuje učiteľskú funkciu za najväznejšiu povinnosť biskupa a kňaza (Žid 13,7 a 17, 1 a 2 Tim, Tit).¹¹

Kým v prvých rokoch života Cirkvi a hlavne v židokresťanskej jeruzalemskej Cirkvi mohla bohoslužba pripomínať chrámovú a synagogálnu, tak v priebehu času u kresťanov z pohanstva a zvlášť po prenasledovaní Cirkvi židmi a po vyhnaní apoštolov z Jeruzalema sa táto blízkosť postupne zmenšovala. Veď apoštol Pavol už nenazýva bohoslužobné zhromaždenie „sinagogí“, ale „ekklisía“, t. j. cirkev (1 Kor 16,13; 14,35). Takto apoštolská bohoslužba prešla do druhého štádia svojho rozvoja.¹² A touto cestou sa vydala aj ranná bohoslužba – utreňa, ktorou prví kresťania začínali každý deň, veriac v Božiu ochranu a pomoc.

Mgr. Jozef Nemčík, PhD.

---

⁸ Skaballanovič, M., cit. dielo, s. 22.

⁹ Polnoje sobranie Tvorenij Svjataho Joana Zlatousta, Tom 10., Sankt Peterburg 1904, s. 621-622.

¹⁰ Georgievskij, A. I., cit. dielo, s. 48-49.

¹¹ Georgievskij, A. I., cit. dielo, s. 49.

¹² Sklaballanovič, M., cit. dielo, s. 24.

Svätá Tajina Krstu

Dňa 4. novembra 2011 prijal svätú tajinu krstu náš brat v Christu Marián Oleríny. Na tento krok sa odhodlával dlhší čas, niekoľko rokov. Tak, ako sa Marián zriekol starého človeka, zriekol sa aj starého mena a po krste prijal nové meno Nikolaj.

Nikolajovi, novému členovi Pravoslávnej

Cirkvi, z celého srdca prajeme veľa Božej milosti, pokoja a lásky. Ďalej ti želáme , aby si

konal len dobro, plnil Božiu vôľu a aby si sa zriekal všetkého zlého.

Svätý Nilkolaj Čudotvorec
pros Boha za neho!

Básnické okienko

Svätý Andrej, Prvozvaný

Svätý Andrej Duchom osvietený
a apoštol Christov prvozvaný.
Deň za dňom, čo Hospodina hlásal
a národy krížom pokrštoval.
Jak záhradník medzi svojím sadom
chodieval k dedinám a hradom.
Plané stromy usilovne štepil,
živou vodou letorast zalieval.
Pokým stihol ku koncu veku svojho,
keď kríž zazrel, čo čakal na neho.
Andrej živo tak krížu hovorí :
" Zdravím Ťa kríž, Boh nech Ťa
osvieti."
Osvietil Ťa už Christos telom Svojím,

POČATIE SV. ANNY

O preslávnny Bože, skvelý a predivný
Voči všetkým tvorom blahý,
milostivý.
Povýšených rúcaš, krotkých
povyšuješ,
Ty, čo umŕtvuješ, Ty, čo, oživuješ.
Všetko môžeš Tvorca, čo je v pláne
Tvojom,
po úmysle Tvojom, večnom
a vznešenom.
Žírne pole rodí s Tvojím
blahoslovom,
jalové pečatíš Tvojím svätým
slovom.
Tomu, čo sa rodí, môžeš to odobrať
a neplodnej môžeš dobrý rod
odoslať.
Nerodku Annu, učinil si plodnou,
obdaril ju dcérou, svätou,
blahorodnou.

buď ty kríž, odpočinkom mojím.
A zober ma od prachu zemskeho,
zodvihni ma k výšinám Božieho.
Christos nech si ma z teba hor
vznesie
čo aj pre mňa trpel ukrižovanie "
Učenikom Svätého Krstiteľa
Apoštolom Christa Spasiteľa.
Andrej jak hviezda, Prvozvaný
Pomôž aj nám tvojimi modlitbami
.....
/Sv. vladyka Nikolaj (Velimirovič),
Ochridský Prológ pre 30.11.
...

Čo na posmech bolo - ovenčil si
slávou,
sen bezdetnej ženy, povýšil si
javom.
Starena sa modlí, Ty modlitby
prijímaš,
pečať neplodnosti Ty jej z tela
snímaš.
Neživé sa telo napojí živosťou
a dieťa jej podá, predivné krasotou.
Dcéra sa narodí, presvätá devica
aj Dcéra, aj Matka - aj Bohorodica!
Všetko môžeš Stvoriteľ, po rozvrhu
Tvojom,
čo je v pláne Tvojom, večnom a
vznešenom!

.....
z "Ochridského Prológa" Sv.
vladyku Nikolaja (Velimiroviča), na 9.
december (po julijanskom kalendari
- 22.12.)

verše sv. vladyku Nikolaja (Velimiroviča)
zo srbčiny preložil paveld

Z pera našich detí:

Čistota a snaha

Drahí bratia a sestry v Christu,

dnes si budeme vravieť o duši a o jej čistote. Akú dušu by sme mali mať? Ako všetci vieme, niet človeka, ktorý by žil, a nezohrešil. Taký je len Boh. Keďže hrešíme, naša duša je špinavá a očistiť s ju môžeme len pri pokání a pri svätom Prijímaní. Lenže mi v duši máme také miesto, ktoré sa volá snaha. Tam sa Boh najväčšmi pozerá. Ak sa snažíme pomáhať druhým a podobať sa na Boha Jeho

láskou, to miesto snahy bude čisté a keď zomrieme, Bohu sa to miesto bude páčiť. Podľa toho miesta Boh zistí, či sme sa snažili a zoberie nás so sebou do Nebeského Kráľovstva. Ale ak sa ani trochu neposnažíme žiť v láske, tak Bohu sa to miesto nebude páčiť a nezoberie nás so Sebou. Ak máme dušu špinavú, musíme s tým niečo robiť. Snažme sa! Keď budeme mať možnosť očistiť dušu, využime to, bude to pre nás najlepšie.

A viete prečo hrešíme? Lebo máme v sebe trň, ktorý sa volá hriech. Každý ho má v sebe. Lenže z toho trňa si môžeme pri spovedi a pri sv. Prijímaní odlomiť kúsok, no iba v prípade, ak naša spoveď bola úprimná. Keď zomrieme a Boh uvidí to miesto čisté, pôjdeme s Ním a ten posledný kúsok z toho trňa si budeme môcť už úplne vytrhnúť a budeme bezhriešny, lebo potom sa už hrešiť nedá. Úplne zabudneme, čo je to zlo. Amiň!

Bože, ty si nám dal spásu
a aj duševnú krásu.
Bože, ty si nám dal nohy, ruky,
stvoril si pre zvieratá lúky.
Bože, ty nám dávaš radosť
a démoni len márnosť.
Bože, ty si Stvoriteľ zeme, neba,
je to veľký dar od Teba.
Bože, vďaka Tebe žijeme,
Tvoju drahocennú Krv pijeme
a sväté Tvoje Telo jeme,
veď tak veľmi Ťa milujeme.
Bože, za všetko Ti ďakujeme,
s radosťou Ťa oslavujeme.

Modlitba pred spaním pre detičky:

„K postieľke si pokľaknem,
k nebu oči pozdvihnem.

Anjelik, môj strážny,
chráň ma prosím, dnes i vždy,
od zlých slov aj zlých skutkov,
aby som bola poslušnou.

Prosím teba, Božia Mamka,
skôr než zaznie uspávanka,
daj mi múdrosť, lásku Tvoju,
vždy odolať nepokoju.

Ďakujem Ti, Isusko,
za krásny deň za všetko,
za mamkine pohladenie
aj ockove poučenie.

Za pekné sničky Isusko,
nech obchádza ma všetko zlo,
nech dobro dušu naplní,
vždy, dnes, zajtra i ďalšie dni.“

Chrámový sviatok archanjela Michala vo Zvolene

Aj tento rok (2011) sme sa na zvolenskom zámku zišli všetci tí, ktorí sme chceli spoločne osláviť sviatok archanjela Michala, patróna cirkevnej obce Zvolen. O to väčšia bola

naša radosť, keď k nám zavítali aj kňazi z východného Slovenska, ako o. Šak z PCO Krompachy, o. Kocvár z PCO Poprad, o. Nemčík z PCO Vernára o. Bilý z PCO Ľubica .

Svätú liturgiu slúžili spolu s naším duchovným otcom Marekom Ignacikom a dvoma diakonmi, o. Jánom Tomášom a novovysväteným o. Petrom Dobríkom. No neboli to len kňazi, ktorí prišli z veľkej diaľky. Boli to aj veriaci, čo nelenili a zavítali

do našich končín. Určite boli prekvapení, keď videli plnú kaplnku ľudí, pretože na východe sa zvykne hovoriť, že na strednom a západnom Slovensku je málo pravoslávnych veriacich.

Svätá liturgia sa niesla v slávnostnom duchu, v kázni sa k nám poučnými slovami o pokání prihovoral o. Štefan Šak.

Po svätej liturgii náš čakalo ďalšie milé prekvapenie, keď nám zbor pod vedením našej veriacej Natalii zaspieval krásne duchovné piesne a modlitbu Otčenáš.

Po skončení sme sa všetci bez výnimky pobrali na hostinu lásky (agapé). Tú pripravili všetci tí, ktorí mohli a hlavne chceli. Jedla bolo aj tento rok, sláva Bohu, požehnane.

Čo dodať na záver? V prvom rade poďakovať všemohúcemu Bohu, že sme mohli niečo takéto krásne a duchovné zažiť. Ďalej poďakovať duchovenstvu a veriacim, ktorí prišli. Mojm želaním je, aby sme sa v takom

veľkom počte neschádzali len počas tých najväčších sviatkov, ale každú nedeľu.

OZNAM

Všetkým sympatizantom pravoslávia oznamujeme, že nedeľné sv. liturgie sa v Banskej Bystrici a Zvolene konajú striedavo. Jednu nedeľu

v Banskej Bystrici v priestoroch Agentúry sociálnych služieb na ulici 9. mája so začiatkom o 9:30 hodine a ďalšiu nedeľu v kaplnke zvolenského zámku vo Zvolene so začiatkom o 10:00 hodine. Všetky sviatočne bohoslužby (utrene, večierne, sv. liturgie), ktoré pripadnú na ktorýkoľvek deň v týždni okrem nedele, sa konajú vo vojenskej kaplnke veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene na ulici Jána Jiskru 10. Ďalej všetkým záujemcom o duchovné rady, duchovné usmernenie, zodpovedanie otázok v oblasti duchovného života, či bližšie informácie o bohoslužbách odporúčame, aby kontaktovali duchovného cirkevných obcí cestou e-mailu: marek.ignacik@gmail.com alebo na telefónnom čísle: 0903 824 426. Informácie o našom občasníku, možnosti jeho odoberania či prispievania doň dostanete na telefónnom čísle redaktorky časopisu: 0903 170 583.

Zodpovedná:

Redaktorka: Mgr. Jana Tomášová, Jesenského 16, 974 01 Banská Bystrica, e-mail: jankasom@szm.sk www.pravoslavie.sk